

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

6. října 2015 *

„Kasační opravný prostředek — Hospodářská soutěž — Státní podpory — Podpory poskytnuté dánskými orgány veřejnému podniku Danske Statsbaner (DSB) — Smlouvy o veřejných službách uzavřené za účelem poskytování služeb železniční přepravy cestujících mezi Kodaní (Dánsko) a Ystadem (Švédsko) — Rozhodnutí, jímž se prohlašuje podpora za slučitelnou s vnitřním trhem za určitých podmínek — Časová působnost hmotněprávních pravidel“

Ve věci C-303/13 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie, podaný dne 3. června 2013,

Evropská komise, zastoupená L. Armati a T. Maxian Ruschem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

příčemž dalšími účastníky řízení jsou:

Jørgen Andersen, s bydlištěm v Ballerupu (Dánsko), zastoupený J. Rivas Andrésem, G. van de Walle de Ghelckem a M. Nissenem, avocats,

žalobce v prvním stupni,

podporovaný

Dansk Tog, se sídlem v Kodani, zastoupeným J. Rivas Andrésem, G. van de Walle de Ghelckem a M. Nissenem, avocats,

vedlejším účastníkem v řízení o kasačním opravném prostředku,

Dánské království, zastoupené C. Thorningem a V. Pasternak Jørgensen, jako zmocněnci, ve spolupráci s R. Holdgaardem, advokat,

Danske Statsbaner SV (DSB), se sídlem v Kodani, zastoupená M. Honorém, advokat,

vedlejší účastníci v řízení v prvním stupni,

* Jednací jazyk: angličtina.

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, K. Lenaerts, místopředseda, A. Tizzano, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, předsedové senátů, A. Rosas, A. Arabadžev (zpravodaj), C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund a C. Lycourgos, soudci,

generální advokát: M. Wathelet,

vedoucí soudní kanceláře: C. Strömholm, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 10. března 2015,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 21. května 2015,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Evropská komise v rámci kasačního opravného prostředku navrhuje zrušení rozsudku Tribunálu Evropské unie Andersen v. Komise (T-92/11, EU:T:2013:143, dále jen „napadený rozsudek“), kterým Tribunál částečně zrušil rozhodnutí Komise 2011/3/EU ze dne 24. února 2010 o smlouvách o veřejných službách mezi dánským ministerstvem dopravy a Danske Statsbaner [státní podpora C 41/08 (ex NN 35/08)] (Úř. věst. 2011, L 7, s. 1, dále jen „sporné rozhodnutí“).
- 2 Společnost Danske Statsbaner SV (DSB) (dále jen „společnost DSB“) a Dánské království v rámci svých vedlejších kasačních opravných prostředků rovněž navrhuji zrušení napadeného rozsudku.

Právní rámec

Nařízení (EHS) č. 1191/69

- 3 Článek 5 nařízení Rady (EHS) č. 1191/69 ze dne 26. června 1969 o postupu členských států ve věci závazků vyplývajících z pojmu veřejné služby v dopravě po železnici, silnici a vnitrozemských vodních cestách (Úř. věst. L 156, s. 1; Zvl. vyd. 07/01, s. 19), ve znění nařízení Rady (EHS) č. 1893/91 ze dne 20. června 1991 (Úř. věst. L 169, s. 1; Zvl. vyd. 07/01, s. 314, dále jen „nařízení č. 1191/69“), zní:

„1. Každý závazek provozu nebo přepravy se považuje za hospodářsky nevýhodný, pokud snížení finančního břemene, které by vyplynulo z jeho úplného nebo částečného zrušení, se zřetelem na službu nebo skupinu služeb dotčených tímto závazkem, přesahuje snížení příjmů plynoucích z tohoto zrušení.

[...]

2. Tarifní závazek je považován za hospodářsky nevýhodný, pokud je rozdíl mezi příjmy z přepravy, na něž platí závazek, a finančním břemenem z této přepravy nižší než příjmy z přepravy na obchodním základě a jejím finančním břemenem, přičemž se bere ohled na náklady těchto služeb, které jsou předmětem závazku, jakož i na stav trhu.“

- 4 Článek 14 odst. 1 a 2 tohoto nařízení stanoví:

„1. ‚Smlouvou na veřejné služby‘ se rozumí smlouva uzavřená mezi příslušnými orgány členského státu a dopravním podnikem za účelem zajištění přiměřených dopravních služeb pro veřejnost.

Smlouva na veřejné služby může zahrnovat zejména:

- dopravní služby splňující stanovené normy plynulosti, pravidelnosti, výkonnosti a kvality,
- doplňkové dopravní služby,
- dopravní služby za zvláštní přepravní sazby a podle zvláštních přepravních podmínek, zejména pro určité kategorie cestujících nebo určité spoje,
- úpravu služeb podle skutečných požadavků.

2. Smlouva na veřejné služby zahrnuje mimo jiné toto:

- a) povahu poskytované služby, zejména normy plynulosti, pravidelnosti, výkonnosti a kvality;
- b) cenu služeb zahrnutých smlouvou, které se buď připojí k tarifním výnosům, nebo zahrnuje příjmy a podrobnosti finančních vztahů mezi oběma stranami;
- c) pravidla o dodatcích a změnách smlouvy, zejména s ohledem na nepředvídatelné změny;
- d) dobu platnosti smlouvy;
- e) smluvní pokuty pro případ nedodržení smlouvy.“

5 Článek 17 odst. 2 první pododstavec uvedeného nařízení stanoví:

„Vyrovnaní vyplacená podle tohoto nařízení jsou vyňata z postupu informování předem podle čl. 93 odst. 3 Smlouvy o [EHS].“

Nařízení (ES) č. 1370/2007

6 Článek 4 odst. 1 až 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 ze dne 23. října 2007 o veřejných službách v přepravě cestujících po železnici a silnici a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1191/69 a č. 1107/70 (Úř. věst. L 315, s. 1) stanoví zejména toto:

„1. Smlouvy o veřejných službách a obecná pravidla musí

- a) jasně vymezit závazky veřejné služby, které musí provozovatel veřejných služeb plnit, a dotčené územní oblasti;
- b) objektivním a transparentním způsobem předem stanovit
 - i) ukazatele, na základě kterých se vypočítá platba případné kompenzace, a
 - ii) povahu a rozsah případných udělených výlučných práv

způsobem, který zabraňuje nadměrnému poskytnutí kompenzací. V případě smluv o veřejných službách uzavřených v souladu s čl. 5 odst. 2, 4, 5 a 6 se tyto ukazatele stanoví takovým způsobem, aby žádná kompenzace nemohla překročit částku nezbytnou pro pokrytí čistého finančního dopadu na náklady a příjmy, který nastal při plnění závazků veřejné služby, s přihlédnutím k příjmům provozovatele veřejných služeb získaným z této činnosti a přiměřenému zisku;

c) vymezit způsoby rozdělování nákladů spojených s poskytováním služeb. Tyto náklady mohou zahrnovat zejména náklady na personál a energii, poplatky za infrastrukturu, údržbu a opravu vozidel pro veřejnou dopravu, kolejových vozidel a zařízení nezbytných pro provozování služeb v přepravě cestujících, fixní náklady a přiměřený výnos z kapitálu.

2. Smlouvy o veřejných službách a obecná pravidla vymezí způsoby rozdělování příjmů z prodeje jízdenek, které si může provozovatel veřejných služeb ponechat, které mohou být vráceny příslušnému orgánu, nebo které mohou být rozděleny mezi provozovatele a tento orgán.

3. Doba trvání smluv o veřejných službách musí být omezena a nepřekročí [...] 15 let v případě služeb v přepravě cestujících po železnici nebo jinými druhy drážní dopravy. [...]"

7 V článku 5 odst. 1, 3 a 6 tohoto nařízení je uvedeno:

„1. Smlouvy o veřejných službách se uzavírají v souladu s pravidly stanovenými tímto nařízením. [...]

[...]

3. Každý příslušný orgán, který se obrátí na třetí osobu jinou, než je vnitřní provozovatel, musí uzavřít smlouvy o veřejných službách na základě nabídkového řízení, s výjimkou případů uvedených v odstavcích [...] a 6. Postup přijatý pro nabídkové řízení musí být otevřený všem provozovatelům, spravedlivý a musí dodržovat zásady transparentnosti a zákazu diskriminace. Po předložení nabídek a případném předběžném výběru může dojít za dodržení uvedených zásad k vyjednávání, jejichž účelem je upřesnit, jak nejlépe splnit specifické nebo komplexní požadavky.

[...]

6. Není-li to zakázáno vnitrostátním právem, mohou příslušné orgány rozhodnout o přímém uzavření smluv o veřejných službách, pokud se týkají přepravy po železnici, s výjimkou jiných druhů drážní dopravy, jako jsou metro nebo tramvaj. Odchylně od čl. 4 odst. 3 nesmí být takové smlouvy uzavřeny na dobu delší deseti let [...]"

8 Článek 6 uvedeného nařízení stanoví:

„1. Všechny kompenzace související s obecným pravidlem nebo smlouvou o veřejných službách musí být v souladu s článkem 4, a to bez ohledu na způsob, jakým byla smlouva uzavřena. Jakákoli kompenzace jakékoliv povahy související s přímo uzavřenou smlouvou o veřejných službách podle čl. 5 odst. [...] nebo 6 nebo související s obecným pravidlem musí být rovněž v souladu s přílohou.

2. Na písemnou žádost Komise jí členské státy sdělí do tří měsíců nebo v jiné delší lhůtě, která může být v žádosti stanovena, veškeré informace, které Komise považuje za nezbytné pro určení, zda jsou poskytnuté kompenzace slučitelné s tímto nařízením.“

9 Článek 8 téhož nařízení, nadepsaný „Přechodné období“, uvádí v odstavcích 2 a 3 toto:

„2. Aniž je dotčen odstavec 3, musí být uzavírání smluv o veřejných službách v přepravě po železnici a po silnici uvedeno do souladu s článkem 5 tohoto nařízení do 3. prosince 2019. Během tohoto přechodného období přijmou členské státy opatření, aby postupně dosáhly souladu s článkem 5, a tím se vyhnuly vážným strukturálním problémům, zejména v souvislosti s přepravní kapacitou.

Do šesti měsíců od konce první poloviny přechodného období předloží členské státy Komisi zprávu o pokroku zdůrazňující provádění postupného uzavírání smluv o veřejných službách v souladu s článkem 5. Na základě zpráv o pokroku od členských států může Komise navrhnout členským státům vhodná opatření.

3. Pro účely použití odstavce 2 se neberou v úvahu smlouvy o veřejných službách uzavřené v souladu s právem Společenství a vnitrostátním právem

- a) před 26. červencem 2000 na základě spravedlivého nabídkového řízení;
- b) před 26. červencem 2000 na základě jiného řízení než spravedlivého nabídkového řízení;
- c) od 26. července 2000 a přede dnem 3. prosince 2009 na základě spravedlivého nabídkového řízení;
- d) od 26. července 2000 a přede dnem 3. prosince 2009 na základě jiného řízení než spravedlivého nabídkového řízení.

Smlouvy uvedené v písmenu a) zůstávají v platnosti do uplynutí doby jejich platnosti. Smlouvy uvedené v písmenech b) a c) zůstávají v platnosti do uplynutí doby jejich platnosti, ale ne déle než po dobu 30 let. Smlouvy uvedené v písmenu d) zůstávají v platnosti do uplynutí doby jejich platnosti, pokud mají omezenou dobu trvání srovnatelnou s dobami trvání uvedenými v článku 4.

Smlouvy o veřejných službách zůstávají v platnosti do uplynutí doby jejich platnosti, pokud by jejich ukončení mělo nežádoucí právní nebo hospodářské dopady a pokud k tomu Komise dala svůj souhlas.“

10 Článek 9 odst. 1 nařízení č. 1370/2007 zní:

„Kompenzace za provozování veřejných služeb v přepravě cestujících nebo za plnění tarifních závazků stanovených v obecných pravidlech vyplacené v souladu s tímto nařízením jsou slučitelné se společným trhem. Tyto kompenzace jsou osvobozeny od povinnosti předchozího oznámení podle čl. 88 odst. 3 [ES].“

11 Článek 10 odst. 1 tohoto nařízení zní:

„Zrušuje se nařízení [...] č. 1191/69.“

12 Podle článku 12 nařízení č. 1370/2007 vstoupilo toto nařízení v platnost 3. prosince 2009.

Skutečnosti předcházející sporu

- 13 J. Andersen poskytuje pod obchodním jménem Gråhundbus v/Jørgen Andersen služby autokarové dopravy v Dánsku a v zahraničí. Zajišťuje mimo jiné dopravní spojení mezi Kodaní (Dánsko) a Ystadem (Švédsko). Ystad je vodní cestou propojen s ostrovem Bornholm (Dánsko).
- 14 Společnost DSB je tradičním poskytovatelem služeb v oblasti železniční dopravy v Dánsku. V době rozhodné z hlediska skutečností projednávaného sporu byl výlučným vlastníkem této společnosti, která zajišťovala pouze služby přepravy cestujících po železnici a související služby, dánský stát.
- 15 Od 1. ledna 2000, kdy byl monopol společnosti DSB ukončen, existují v Dánsku dva režimy poskytování služeb železniční přepravy cestujících, a sice režim volné dopravy, který je provozován na obchodním základě, a režim veřejné dopravy, který se řídí smlouvami o veřejných službách, v nichž může být stanoveno vyplácení kompenzací za provozované spoje.
- 16 V letech 2000 až 2004 měla společnost DSB uzavřenou smlouvu o veřejných dopravních službách týkající se dálkových a regionálních tras. Počínaje dnem 15. prosince 2002 se tato smlouva týkala také spojení mezi Kodaní a Ystadem, na které se předtím vztahoval režim volné dopravy.

- 17 V letech 2005 až 2014 měla společnost DSB uzavřenou novou smlouvu o veřejných dopravních službách týkající se dálkových a regionálních tras, mezinárodních spojů s Německem, jakož i spojení mezi Kodaní a Ystadem.
- 18 Poté, co byly proti smlouvám o veřejných službách uzavřeným společností DSB podány dvě stížnosti, z nichž jednu podal J. Andersen, dne 10. září 2008 rozhodla Komise o zahájení formálního vyšetřovacího řízení podle čl. 88 odst. 2 ES (dále jen „rozhodnutí o zahájení“). Po ukončení tohoto řízení přijala Komise dne 24. února 2010 sporné rozhodnutí, přičemž články 1 až 3 jeho výroku zní takto:

„Článek 1

Smlouvy o veřejných dopravních službách uzavřené mezi dánským ministerstvem dopravy a společností [DSB] představují státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 [SFEU].

Tyto podpory jsou slučitelné s vnitřním trhem ve smyslu článku 93 SFEU s výhradou dodržování ustanovení článků 2 a 3 tohoto rozhodnutí.

Článek 2

Dánsko zavede do všech probíhajících smluv o veřejných službách uzavřených se společností [DSB] mechanismus zpětné úhrady popsany v 222. až 240. bodě odůvodnění a v 356. bodě odůvodnění tohoto rozhodnutí, jehož hlavní vlastnosti jsou následující:

- Úprava smluvních plateb na konci rozpočtového roku stanovením hrubého snížení, které se vypočte na základě následující rovnice:

$$\text{celkové příjmy} - \text{přiměřený zisk} - \text{celkové výdaje} = \text{hrubé snížení}$$

- Úprava hrubého snížení za účelem zohlednění růstu účinnosti a zlepšení kvality služeb podle následující rovnice a ukazatelů:

$$\text{mechanismus zpětné úhrady} = \text{hrubé snížení} - \text{opravy (náklady } \Delta + \text{ osobokilometry } \Delta) = \text{čisté snížení}$$

- náklady Δ : snížení nákladů (na osobokilometry) ve srovnání s průměrnými náklady za poslední čtyři roky na základě výpočtu: rozdíl v nákladech na osobokilometry (vyjádřený v procentech) ve srovnání s průměrnými náklady za poslední čtyři roky vynásobený základem celkových nákladů, a
- osobokilometry Δ : zvýšení osobní dopravy měřené v osobokilometrech (0,80 [dánských korun (DKK)] na osobokilometr),
- celková výše snížení vyplývající ze zlepšení výkonnosti nesmí přesáhnout hrubé snížení za daný rok. Čisté snížení se tak nachází v rozmezí mezi nulou a hrubým snížením.
- Zavedení horní hranice mechanismu zpětné úhrady, která zaručí, že zisk zůstane přiměřený, podle následující rovnice a vlastností:

$$\text{Přiměřený zisk (6 \%)} + \text{opravy (náklady } \Delta + \text{ osobokilometry } \Delta) / \text{Vlastní kapitál} < 12 \%$$

- Výpočet zohlední pouze tu část vlastního kapitálu, která odpovídá činnosti DSB v oblasti veřejné služby.

- Horní hranice přiměřeného zisku je stanovena na návratnost vlastního kapitálu ve výši 12 % s průměrem 10 % za tři roky.

Článek 3

Případné kompenzace, které by měl podnik AnsaldoBreda zaplatit společnosti DSB za zpoždění v dodávkách kolejových vozidel, musí být vráceny dánskému státu.“

Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

- 19 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 18. února 2011 podal J. Andersen žalobu znějící na zrušení čl. 1 druhého pododstavce sporného rozhodnutí.
- 20 Podáními došlými kanceláři Tribunálu dne 23. května 2011 požádaly Dánské království a společnost DSB o vstup do řízení jako vedlejší účastníci řízení na podporu návrhových žádání Komise. Usneseními ze dne 22. června 2011 předseda pátého senátu Tribunálu tato vedlejší účastenství povolil.
- 21 J. Andersen vznesl na podporu žaloby tři žalobní důvody, přičemž třetí důvod vycházel z toho, že se Komise dopustila nesprávného právního posouzení, když na skutkový stav v projednávaném případě uplatnila nařízení č. 1370/2007, a nikoliv nařízení č. 1191/69.
- 22 Tribunál tomuto třetímu žalobnímu důvodu vyhověl a čl. 1 druhý pododstavec sporného rozhodnutí zrušil.
- 23 Poté, co v bodě 40 napadeného rozsudku Tribunál připomněl, že v případě podpor vyplacených bez předchozího oznámení se použijí právní předpisy, které jsou platné v okamžiku, kdy byla podpora vyplacena, v bodech 46 a 48 tohoto rozsudku shledal, že v projednávaném případě měla být slučitelnost dotčených podpor s vnitřním trhem posouzena z hlediska hmotněprávních předpisů platných v okamžiku jejich vyplacení, tj. z hlediska nařízení č. 1191/69, a že se Komise tím, že v tomto ohledu uplatnila nařízení č. 1370/2007, dopustila nesprávného právního posouzení.

Řízení před Soudním dvorem a návrhová žádání účastníků řízení

- 24 Podáním došlým kanceláři Soudního dvora dne 30. září 2013 požádalo Dansk Tog, sdružení založené podle dánského práva se sídlem v Kodani, na základě čl. 40 druhého pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, aby bylo povoleno jeho vedlejší účastenství v projednávané věci na podporu návrhových žádání J. Andersena. Usnesením ze dne 3. dubna 2014 předseda Soudního dvora této žádosti vyhověl.
- 25 Komise v kasačním opravném prostředku a společnost DSB ve vedlejším kasačním opravném prostředku navrhuje, aby Soudní dvůr:
 - zrušil napadený rozsudek, zamítl návrh na zrušení sporného rozhodnutí a uložil J. Andersenovi náhradu nákladů řízení;
 - podpůrně rozhodl, že třetí žalobní důvod vznesený v řízení v prvním stupni není opodstatněný, vrátil věc Tribunálu a rozhodl, že o nákladech řízení bude rozhodnuto později.
- 26 Dánské království ve vedlejším kasačním opravném prostředku navrhuje, aby Soudní dvůr:
 - zrušil napadený rozsudek a

— rozhodl, že nesprávné uplatnění nařízení č. 1370/2007 ze strany Komise není důvodem pro zrušení sporného rozhodnutí.

27 J. Andersen navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zamítl kasační opravný prostředek a vedlejší kasační opravné prostředky a uložil Komisi, společnosti DSB a Dánskému království náhradu nákladů řízení vzniklých v souvislosti s jejich kasačním opravným prostředkem a vedlejšími kasačními opravnými prostředky;
- podpůrně vrátil věc Tribunálu.

28 Dansk Tog navrhuje, aby Soudní dvůr:

- zamítl kasační opravný prostředek a vedlejší kasační opravné prostředky;
- podpůrně vrátil věc Tribunálu;
- uložil Komisi, společnosti DSB a Dánskému království náhradu nákladů řízení, které vynaložilo.

K návrhu na znovuotevření ústní části řízení

29 Ústní část řízení byla ukončena dne 21. května 2015 po přednesení stanoviska generálního advokáta.

30 Dopisem ze dne 10. července 2015, došlým Soudnímu dvoru téhož dne, společnost DSB Soudnímu dvoru navrhla, aby nařídil znovuotevření ústní části řízení.

31 Na podporu tohoto návrhu společnost DSB uvedla, že stanovisko generálního advokáta je založeno na právních úvahách, k nimž se účastníci řízení nemohli dostatečně vyjádřit.

32 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr může kdykoli po vyslechnutí generálního advokáta nařídít znovuotevření ústní části řízení v souladu s článkem 83 svého jednacího řádu, zejména pokud má za to, že věc není dostatečně objasněna nebo že musí být rozhodnuta na základě argumentu, který nebyl mezi účastníky řízení nebo zúčastněnými uvedenými v článku 23 statutu Soudního dvora projednán (rozsudek *Commerz Nederland*, C-242/13, EU:C:2014:2224, bod 26).

33 Kromě toho platí, že podle čl. 252 druhého pododstavce SFEU je úlohou generálního advokáta předkládat veřejně, zcela nestranně a nezávisle odůvodněná stanoviska ve věcech, které podle statutu Soudního dvora vyžadují jeho účast. Soudní dvůr není vázán stanoviskem generálního advokáta ani důvody, na základě kterých k němu dospěl (rozsudek *Komise a další v. Kadi*, C-584/10 P, C-593/10 P a C-595/10 P, EU:C:2013:518, bod 57).

34 V projednávaném případě má Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta za to, že věc je dostatečně objasněna k tomu, aby mohl rozhodnout, a že není nutné o ní rozhodnout na základě argumentů, které nebyly mezi účastníky řízení projednány. Návrhu na znovuotevření ústní části řízení tudíž není namístě vyhovět.

K hlavnímu kasačnímu opravnému prostředku

Argumentace účastníků řízení

- 35 Komise uplatňuje na podporu svého kasačního opravného prostředku jediný důvod vycházející z toho, že Tribunál tím, že jí vytkl, že na skutkový stav v projednávaném případě retroaktivně uplatnila nařízení č. 1370/2007, porušil čl. 108 odst. 2 a 3 SFEU, článek 288 SFEU a čl. 297 odst. 1 SFEU.
- 36 Komise uvádí, že podle ustálené judikatury Soudního dvora platí jednak, že nové pravidlo se okamžitě vztahuje na budoucí účinky situace, která vznikla za platnosti předchozího pravidla, a jednak, že za účelem dodržení zásad právní jistoty a legitimního očekávání musí být hmotněprávní unijní pravidla vykládána tak, že se vztahují na situace nastalé před jejich vstupem v platnost pouze tehdy, když z jejich znění, cílů nebo struktury jasně vyplývá, že jim takový účinek musí být přiznán.
- 37 Komise poznamenává, že o retroaktivní uplatnění nového pravidla se jedná pouze ve druhém případě, a domnívá se tudíž, že rozhodující otázka v projednávaném případě spočívá v tom, zda protiprávní podpora spadá pod některý z uvedených případů.
- 38 Komise uvádí, že Soudní dvůr v rozsudku Komise v. Freistaat Sachsen (C-334/07 P, EU:C:2008:709) rozhodl, že Komise může uplatnit nové pravidlo na jakýkoliv záměr podpory, a to včetně případů, kdy k oznámení tohoto záměru došlo předtím, než toto nové pravidlo vstoupilo v platnost.
- 39 V bodech 51 a 52 tohoto rozsudku totiž Soudní dvůr shledal, že pravidla, zásady a kritéria posouzení slučitelnosti státních podpor platná ke dni, ke kterému Komise přijme rozhodnutí o slučitelnosti, mohou být v zásadě považována za lépe přizpůsobená soutěžnímu kontextu a že oznámení záměrů podpory je pouze procesní povinností, která nemůže vést ke stanovení právního režimu uplatnitelného na podpory, které jsou předmětem tohoto oznámení.
- 40 V této souvislosti Soudní dvůr v bodě 53 uvedeného rozsudku rozhodl, že oznámení podpory členským státem nevytváří konečný stav, který by znamenal, že se Komise vyjádří ke slučitelnosti podpory s vnitřním trhem v rámci uplatnění pravidel platných ke dni, kdy došlo k tomuto oznámení.
- 41 Komise dodává, že v rozsudku Diputación Foral de Vizcaya a další v. Komise (C-465/09 P až C-470/09 P, EU:C:2011:372, body 125 a 128) Soudní dvůr na úvod poznamenal, že uplatnění nových pravidel na protiprávní podporu se netýká dříve nastalé situace, nýbrž souvisí s probíhající situací, dále uvedl, že s ohledem na účinné uplatňování politiky hospodářské soutěže je nutné, aby Komise mohla posuzování kdykoli přizpůsobit potřebám této politiky, a konečně poznamenal, že členský stát, který neoznámil režim podpor Komisi, nemůže důvodně očekávat, že bude tento režim posuzován podle pravidel platných v okamžiku, kdy byl přijat.
- 42 Komise je toho názoru, že Tribunál v bodě 55 napadeného rozsudku nesprávně odlišil posuzovanou věc od věci, v níž byl vydán rozsudek Diputación Foral de Vizcaya a další v. Komise (C-465/09 P až C-470/09 P, EU:C:2011:372). I když je pravda, že se tento rozsudek týkal legality přechodných pravidel, jež byla stanovena v pokynech přijatých Komisí, úvahy Soudního dvora měly širší dosah a mohly se *a fortiori* uplatnit na nařízení a jiné závazné legislativní akty. Z uvedeného rozsudku konečně vyplývá, že Soudní dvůr se nedomníval, že pokyny byly uplatněny retroaktivně.
- 43 Komise tudíž zastává názor, že Tribunál se tím, že v bodech 40 až 43 a 46 až 48 napadeného rozsudku vycházel z rozsudků SIDE v. Komise (T-348/04, EU:T:2008:109, body 58 až 60) a Itálie v. Komise (T-3/09, EU:T:2011:27, bod 61), dopustil nesprávného právního posouzení.

- 44 Tribunál v těchto rozsudcích totiž podle Komise nesprávně rozhodl, že slučitelnost podpory, která byla vyplacena, aniž byla oznámena, s vnitřním trhem musí být posuzována podle pravidel platných v okamžiku poskytnutí podpory, a to vzhledem k tomu, že odlišení oznámené podpory a protiprávní podpory, které provedl Tribunál, není právně relevantní.
- 45 Komise uvádí, že situaci související s poskytnutím podpory – ať už oznámené, či neoznámené – nelze považovat za konečnou, dokud Komise nepřijme rozhodnutí o slučitelnosti této podpory s vnitřním trhem a dokud toto rozhodnutí nenabude právní moci. Předně totiž platí, že Komise či vnitrostátní soud mohou nařídit navrácení takové podpory až do té doby, kdy ji Komise schválí a rozhodnutí o schválení nabude právní moci. Dále platí, že členskému státu, který jedná v rozporu s povinnostmi oznámení a pozastavení podpory, jež ukládá čl. 108 odst. 3 SFEU, nemůže být přiznáno příznivější zacházení než členskému státu, který tyto povinnosti splnil. Konečně není namístě chránit příjemce protiprávní podpory proti změně hmotněprávních pravidel, podle nichž bude Komise posuzovat slučitelnost této podpory.
- 46 Komise se domnívá, že Tribunál pochybil, když měl za to, že se výhody a nevýhody plynoucí z poskytnutí dotyčných podpor projeví v období, v němž byly tyto podpory vyplaceny.
- 47 Jak uvedl generální advokát Alber ve svém stanovisku ve spojených věcech Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise (C-74/00 P a C-75/00 P, EU:C:2002:106, body 143 a 144), účinek protiprávní podpory přetrvává až do okamžiku jejího navrácení, jelikož trvale posiluje konkurenční postavení podniku, který je příjemcem podpory, vůči jeho konkurentům.
- 48 J. Andersen a Dansk Tog tuto argumentaci zpochybňují.

Závěry Soudního dvora

- 49 Podle ustálené judikatury Soudního dvora platí, že nové pravidlo se v zásadě okamžitě vztahuje na budoucí účinky situace, která vznikla za platnosti předchozího pravidla. Soudní dvůr rovněž rozhodl, že zásada ochrany legitimního očekávání nemůže být pojata natolik široce, aby obecně bránila použití nového pravidla na budoucí účinky situací, které nastaly za platnosti dřívějšího pravidla (rozsudek Komise v. Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, bod 43 a citovaná judikatura).
- 50 Naproti tomu platí, že hmotněprávní unijní pravidla musí být za účelem dodržení zásad právní jistoty a legitimního očekávání vykládána tak, že se vztahují na situace nastalé před jejich vstupem v platnost pouze tehdy, když z jejich znění, cíle nebo struktury jasně vyplývá, že jim takový účinek musí být přiznán (rozsudky Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, EU:C:2002:57, bod 49, a Komise v. Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, bod 44).
- 51 Co se týče otázky, zda se dotyčné podpory pojí k situaci, která nastala před vstupem nařízení č. 1370/2007 v platnost, nebo k situaci, která vznikla za platnosti nařízení č. 1191/69, ale jejíž účinky se projevily ještě v tomto okamžiku, je třeba připomenout, že v přechodných ustanoveních uvedených v čl. 8 odst. 3 nařízení č. 1370/2007 je stanoveno, že smlouvy o veřejných službách platné ke dni 3. prosince 2009 „zůstávají v platnosti do uplynutí doby jejich platnosti“, a to v rámci maximálních dob trvání uvedených v tomto ustanovení a s výhradou, že byly tyto smlouvy „uzavřené v souladu s právem Společenství a vnitrostátním právem“.
- 52 Podle čl. 17 odst. 2 nařízení č. 1191/69 jsou přitom vyrovnání vyplacená dopravnímu podniku jako protihodnota finančního břemene vyplývajícího ze závazku veřejné služby, jež mu byl uložen, vyňata z povinnosti oznámení podle čl. 108 odst. 3 SFEU, pokud splňují podmínky stanovené v oddílech II, III a IV tohoto nařízení. Takové podpory jsou totiž podle uvedeného nařízení považovány za slučitelné s vnitřním trhem.

- 53 Z toho vyplývá, že se podpory vyplacené podniku veřejné dopravy ke dni, kdy ještě platilo nařízení č. 1191/69, které splňovaly podmínky stanovené v oddílech II, III a IV tohoto nařízení, pojí k situaci, která definitivně nastala předtím, než vstoupilo v platnost nařízení č. 1370/2007.
- 54 Z těchto úvah vyplývá, že při přijetí sporného rozhodnutí měla Komise předběžně přezkoumat podpory vyplacené na základě první smlouvy o veřejných dopravních službách uzavřené na roky 2000 až 2004 a podpory vyplacené před 3. prosincem 2009 na základě druhé smlouvy o veřejných dopravních službách uzavřené na roky 2005 až 2014 podle nařízení č. 1191/69, a ověřit, zda tyto podpory splňují podmínky stanovené v oddílech II, III a IV tohoto nařízení a jsou vyňaty z povinnosti oznámení podle čl. 108 odst. 3 SFEU.
- 55 Podle nařízení č. 1370/2007 a s výhradou přechodných pravidel uvedených v bodě 51 tohoto rozsudku měla Komise naproti tomu přezkoumat jak legalitu podpor vyplacených od 3. prosince 2009 na základě druhé smlouvy o veřejných dopravních službách uzavřené na roky 2005 až 2014, tak jejich slučitelnost s vnitřním trhem.
- 56 Judikatura Soudního dvora, na kterou poukazuje Komise, tento závěr nevyvrací.
- 57 Zaprvé Komise nemůže vyvozovat žádné argumenty z bodů 51 a 52 rozsudku Komise v. Freistaat Sachsen (C-334/07 P, EU:C:2008:709), jelikož okolnosti projednávané věci se zásadně odlišují od okolností věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, který se týkal státních podpor, jež ke dni, kdy příslušné vnitrostátní orgány rozhodly o jejich poskytnutí, nespádaly do působnosti nařízení o blokové výjimce.
- 58 Zadruhé ze stejných důvodů nemohou podpořit názor Komise, podle něhož se měly podpory dotčené v projednávané věci posuzovat pouze podle nařízení č. 1370/2007, body 125 až 128 rozsudku Diputación Foral de Vizcaya a další v. Komise (C-465/09 P až C-470/09 P, EU:C:2011:372).
- 59 Zatřetí, pokud jde o argument vycházející z toho, že by navrácení protiprávní podpory mohlo být nařízeno až do chvíle, kdy by Komise přijala rozhodnutí o těchto podporách, je třeba uvést, že v projednávaném případě není protiprávnost dotčených podpor prokázána.
- 60 Za těchto okolností ze závěrů učiněných v bodech 54 a 55 tohoto rozsudku vyplývá, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 46 napadeného rozsudku rozhodl, že slučitelnost všech dotčených podpor s vnitřním trhem měla být posouzena z hlediska nařízení č. 1191/69.
- 61 Napadený rozsudek je tedy třeba zrušit v rozsahu, v němž jím Tribunál zrušil čl. 1 druhý pododstavec sporného rozhodnutí, pokud jde o podpory vyplacené od 3. prosince 2009 na základě druhé smlouvy o veřejných dopravních službách uzavřené na roky 2005 až 2014.
- 62 Věc je tudíž třeba vrátit Tribunálu, aby z hlediska tří žalobních důvodů a s přihlédnutím k čl. 8 odst. 3 nařízení č. 1370/2007 rozhodl o legalitě sporného rozhodnutí v rozsahu, v němž bylo v tomto rozhodnutí prohlášeno, že podpory vyplacené od 3. prosince 2009 na základě druhé smlouvy o veřejných dopravních službách uzavřené na roky 2005 až 2014 jsou slučitelné s vnitřním trhem.
- 63 Ve zbývajících částech se kasační opravný prostředek zamítá.

K vedlejším kasačním opravným prostředkům

Argumentace účastníků řízení

- 64 Společnost DSB tvrdí, že uplatnění nařízení č. 1370/2007 na skutkový stav v projednávaném případě – a to i kdyby bylo nesprávné – nemá vliv na legalitu sporného rozhodnutí, jelikož uplatnění nařízení č. 1191/69 by ve vztahu ke slučitelnosti dotyčných podpor nevedlo k odlišnému závěru.
- 65 Společnost DSB v tomto ohledu uvádí, že Komise v bodě 398 sporného rozhodnutí poukázala na pravidla posouzení podle nařízení č. 1191/69, která vyložila již v bodech 124 až 131 rozhodnutí o zahájení. V posledně uvedených bodech se přitom Komise zabývala článkem 14 tohoto nařízení a dospěla k závěru, že posouzení slučitelnosti uvedených podpor musí být provedeno na základě obecných zásad vyplývajících ze Smlouvy o ES, judikatury a rozhodovací praxe Komise.
- 66 Komise zejména uvedla, že tyto obecné zásady vyžadují, aby výše kompenzace nepřesáhla částku nezbytnou pro pokrytí nákladů vzniklých při plnění závazků veřejné služby při zohlednění odpovídajících příjmů, jakož i přiměřeného zisku z plnění těchto závazků. Nakonec Komise uvedla své původní stanovisko k otázce, zda bylo toto kritérium v případě dotyčných podpor splněno či nikoliv.
- 67 Sporné rozhodnutí ve spojení s rozhodnutím o zahájení podle společnosti DSB s dostatečným odůvodněním vysvětlují, proč uplatnění nařízení č. 1191/69 nemohlo vést k odlišnému výsledku, než vyplývá z uplatnění nařízení č. 1370/2007. Společnost DSB zdůrazňuje, že podle ustálené judikatury je rozhodnutí dostatečně odůvodněné, pokud odkazuje na dokument, který má již subjekt, jemuž je rozhodnutí určeno, k dispozici a obsahuje informace, na kterých orgán založil své rozhodnutí (rozsudek Bundesverband deutscher Banken v. Komise, T-36/06, EU:T:2010:61, bod 53 a citovaná judikatura).
- 68 Společnost DSB se tudíž domnívá, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodě 50 napadeného rozsudku konstatoval, že dotčené podpory byly posouzeny pouze na základě nařízení č. 1370/2007, a když v bodě 58 tohoto rozsudku uvedl, že posouzení Komise nemůže nahradit svým posouzením, ani určit, zda jsou dotyčné podpory na základě nařízení č. 1191/69 slučitelné s vnitřním trhem.
- 69 Tribunál byl podle názoru společnosti DSB naopak povinen posoudit, zda způsob, jakým Komise vyložila nařízení č. 1191/69, a závěry, jež z tohoto výkladu vyvodila, jsou správné. V tomto ohledu společnost DSB připomíná, že podle ustálené judikatury nesprávné právní posouzení neodůvodňuje zrušení rozhodnutí, pokud by Komise při neexistenci tohoto nesprávného posouzení přijala stejné rozhodnutí (rozsudky Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise, C-74/00 P a C-75/00 P, EU:C:2002:524, bod 122; CMA CGM a další v. Komise, T-213/00, EU:T:2003:76, body 101 až 103; González y Díez v. Komise, T-25/04, EU:T:2007:257, bod 74, jakož i Diputación Foral de Álava a další v. Komise, T-30/01 až T-32/01 a T-86/02 až T-88/02, EU:T:2009:314, bod 219).
- 70 Pokud jde o dánskou vládu, ta se domnívá, že Tribunál v bodě 50 napadeného rozsudku zkreslil obsah sporného rozhodnutí, když měl za to, že dotčené podpory byly posuzovány pouze na základě nařízení č. 1370/2007. Dánská vláda v tomto směru uplatňuje argumentaci, jež je v podstatě shodná s argumentací společnosti DSB, která je shrnuta v bodech 65 až 67 tohoto rozsudku.
- 71 Dánská vláda kromě toho tvrdí, že Tribunál nerespektoval unijní právo, když v bodě 58 napadeného rozsudku zamítl její argumenty, jakož i argumenty Komise a společnosti DSB, které měly prokázat, že uplatnění nařízení č. 1370/2007 představuje toliko formální vadu, která nemá žádný vliv na obsah sporného rozhodnutí. Dánská vláda se na podporu tohoto argumentu dovolává rozsudků González y Díez v. Komise (T-25/04, EU:T:2007:257, bod 74) a Diputación Foral de Álava a další v. Komise (T-30/01 až T-32/01 a T-86/02 až T-88/02, EU:T:2009:314, bod 219).

- 72 Komise podporuje argumentaci společnosti DSB – s výjimkou argumentace shrnuté v bodě 69 tohoto rozsudku – i dánské vlády, která je shrnuta v bodě 70 tohoto rozsudku.
- 73 J. Andersen zpochybňuje argumentaci společnosti DSB i dánské vlády. Zejména tvrdí, že tím, že Tribunál konstatoval, že Komise přezkoumala slučitelnost pouze na základě nařízení č. 1370/2007, provedl skutkové posouzení, které v rámci tohoto kasačního opravného prostředku nelze napadnout.

Závěry Soudního dvora

- 74 Co se týče přípustnosti argumentace vycházející z toho, že Komise přezkoumala slučitelnost dotyčných podpor zároveň podle nařízení č. 1191/69 i nařízení č. 1370/2007, a nikoliv – na rozdíl od nesprávného výkladu sporného rozhodnutí ze strany Tribunálu – pouze podle nařízení č. 1370/2007, postačuje uvést, že takový výklad je součástí právního posouzení a není pouhým skutkovým zjištěním. Tato argumentace je tedy přípustná.
- 75 Pokud jde o věc samou, z bodů 304, 307, 314 a 397 sporného rozhodnutí vyplývá, že Komise výslovně uvedla, že přezkum slučitelnosti dotyčných podpor se má opírat výlučně o nařízení č. 1370/2007. Body 315 až 394 tohoto rozhodnutí kromě toho dokládají, že Komise tento přezkum provedla skutečně pouze podle tohoto nařízení.
- 76 I když je pravda, že Komise v bodě 398 sporného rozhodnutí uvedla, že by uplatnění nařízení č. 1191/69 nevedlo k odlišnému závěru, než který vyvodila na základě uplatnění nařízení č. 1370/2007, taková zmínka nemůže sama o sobě doložit, že Komise – jak tvrdí ona sama i dánská vláda a společnost DSB – pro účely posouzení slučitelnosti dotyčných podpor skutečně uplatnila nařízení č. 1191/69.
- 77 Kromě toho je třeba uvést, že i když Komise v bodě 398 sporného rozhodnutí uvedla, že hmotněprávní pravidla uvedená v nařízení č. 1191/69 jsou „podobná“ pravidlům nařízení č. 1370/2007, nekonstatovala, že by mezi těmito nařízeními existovala shoda, takže podmínky uplatnění judikatury Tribunálu, z níž vychází společnost DSB a dánská vláda, tj. rozsudky González y Díez v. Komise (T-25/04, EU:T:2007:257, bod 74) a Diputación Foral de Álava a další v. Komise (T-30/01 až T-32/01 a T-86/02 až T-88/02, EU:T:2009:314, bod 219), nejsou v projednávané věci v žádném případě splněny.
- 78 Pokud jde o skutečnost, že Komise v bodě 398 sporného rozhodnutí poukázala na vysvětlení a výklad pravidel posouzení stanovených v nařízení č. 1191/69, které uvedla v rozhodnutí o zahájení, postačuje uvést, že na rozdíl od toho, co tvrdí společnost DSB a dánská vláda, v posledně uvedeném rozhodnutí není provedeno žádné posouzení, které by mohlo zhojit skutečnost, že ve sporném rozhodnutí není proveden přezkum dotyčných podpor podle tohoto nařízení.
- 79 V bodech 83 až 90 a 101 až 103 rozhodnutí o zahájení, které se týkají otázky existence státní podpory, jakož i v bodech 129 až 131 téhož rozhodnutí, které se týkají její případné slučitelnosti s nařízením č. 1191/69, totiž Komise pouze uvedla argumentaci stran a poukázala na to, že má určité pochybnosti o opodstatněnosti argumentace uplatněné společností DSB a dánskou vládou.
- 80 Podmínky pro uplatnění judikatury, na kterou poukazuje společnost DSB, tj. rozsudku Bundesverband deutscher Banken v. Komise (T-36/06, EU:T:2010:61, bod 53 a citovaná judikatura), podle něhož je rozhodnutí dostatečně odůvodněné, pokud odkazuje na dokument, který má již subjekt, jemuž je rozhodnutí určeno, k dispozici a který obsahuje informace, na kterých orgán založil své rozhodnutí, tedy rovněž nejsou splněny.

- 81 Pokud tedy Tribunál ověřil – což byl podle názoru společnosti DSB povinen učinit – opodstatněnost konstatování uvedeného v bodě 398 sporného rozhodnutí, podle něhož by uplatnění nařízení č. 1191/69 v projednávaném případě nevedlo k odlišnému závěru, měl předběžně provést posouzení slučitelnosti sporných podpor podle tohoto nařízení.
- 82 Podle ustálené judikatury Soudního dvora však Tribunál takové přezkoumání v rámci žaloby na neplatnost nemá provádět, jelikož mu nepřísluší nahrazovat hospodářské posouzení Komise vlastním posouzením (v tomto smyslu viz usnesení DSG v. Komise, C-323/00 P, EU:C:2002:260, bod 43, a rozsudek KME Germany a další v. Komise, C-272/09 P, EU:C:2011:810, body 93 a 103).
- 83 Za těchto okolností musí být vedlejší kasační opravné prostředky zamítnuty.

K nákladům řízení

- 84 Vzhledem k tomu, že se věc vrací zpět Tribunálu, je třeba rozhodnout o nákladech řízení později.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) **Rozsudek Tribunálu Evropské unie Andersen v. Komise (T-92/11, EU:T:2013:143) se zrušuje v rozsahu, v němž jím Tribunál zrušil čl. 1 druhý pododstavec rozhodnutí Komise 2011/3/EU ze dne 24. února 2010 o smlouvách o veřejných službách mezi dánským ministerstvem dopravy a Danske Statsbaner [státní podpora C 41/08 (ex NN 35/08)], pokud jde o podpory vyplacené od 3. prosince 2009 na základě druhé smlouvy o veřejných dopravních službách uzavřené na roky 2005 až 2014.**
- 2) **Ve zbývajících částech se hlavní kasační opravný prostředek zamítá.**
- 3) **Vedlejší kasační opravné prostředky se zamítají.**
- 4) **Věc se vrací Tribunálu Evropské unie, aby z hlediska tří žalobních důvodů a s přihlédnutím k čl. 8 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 ze dne 23. října 2007 o veřejných službách v přepravě cestujících po železnici a silnici a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1191/69 a č. 1107/70 rozhodl o legalitě rozhodnutí 2011/3 v rozsahu, v němž bylo v tomto rozhodnutí prohlášeno, že podpory vyplacené od 3. prosince 2009 na základě druhé smlouvy o veřejných dopravních službách uzavřené na roky 2005 až 2014 jsou slučitelné s vnitřním trhem.**
- 5) **O nákladech řízení bude rozhodnuto později.**

Podpisy.